

körül vendéghajának töredékeit bontottuk ki. A feltárt temetkezések alapján cáfolhatjuk azt a legendát, hogy Károlyi Gáspár a jelenlegi templom szentélyében nyugszik.

A régészeti kutatás során több alkalommal fémkereső segítségével átvizsgáltuk a templom és a plébánia udvarát. Az előkerült leletanyag a 16–20. század időszakára tehető. A tárgyak között több pénz, gyűrű és egy Szent Mihályt ábrázoló medál található.

GÁL VIKTOR – MISKOLCZI MELINDA

130. Gulács, Nagy-réti csatorna (KÖH 48336)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg) Ró

Próbafeltárást végeztünk 2014. szeptember 2-án a Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt kivitelezési munkálataihoz. A munkát az előző években²⁵ húzott szelvényektől Ny-ra végeztük. Régészeti jelenség nem került elő. Bacskai István műszeres leletfelderítése során számos fém tárgy is napvilágra került. Többek között egy arany vödörsüngő, négy 2. századi római denár, egy fibula és egy lándzsahegy.

Munkatárs: Sipos Attila Csaba.

TOLDI ZOLTÁN

131. Gulács, Tóbeli-Büdös-szeg ÉK (KÖH 89241)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza?

A Tisza–Szamos–Túr közti tározók tervezett anyaggyerőí és töltései területén végzett terepbejárások alkalmával, 2014. április 30-án azonosítottuk a lelőhelyet. A dűlő ÉK-i felében, egy szántóban, két kézzel formált, feltehetőleg császárkori cserpet gyűjtöttünk össze. Feltehetőleg egy nagyobb kiterjedésű lelőhelyről van szó. A lelőhely nagyjából Ny–K irányú, 140 m hosszú és 64 m széles, környezetéből nem emelkedik ki.

KÖRÖSFŐI ZSOLT

132. Gyál, M0 10. lelőhely (KÖH 30953)

(Pest megye) N?

A kutatást a MOL Barátság 1. kőolajvezeték felújítási munkálatai tették szükségessé. A Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Járási Építésügyi- és Örökségvédelmi Hivatalának állásfoglalása és az MNM Nemzeti Örökségvédelmi Központtal, mint Megbízóval kötött megállapodásunk alapján 2014. május 19-én végeztük el a lelőhelyen a régészeti megfigyelés során végzett bontómunkát. A humuszolt terület 231 m² nagyságú volt, a régészeti pozitív terület 182 m².

A lelőhely az M0 autópálya két oldalán, az M0-M5 csomóponttól K-re helyezkedik el. A Barátság II. kőolaj vezeték viszonylag kis felületen érintette: összesen 7 objektumot, 14 stratigráfiai egységet bontottunk ki és dokumentáltunk. Az objektumok közt 2 gödör és 5 árok volt. Az 5 árok közül kettő valószínűleg azonos. A 2–3., valamint a 6. árkok ívelt falú, egyenes aljú,

derékszögben kanyarodó, viszonylag mély beásások. Az 1. és 7. árok egyenesen haladó, egyoszlatú, sekély objektumok. Az 5. gödört egybeásták a 6. árokkal, betöltésük nem vált el. A 4. gödört pozíciója és mélysége miatt nem tárhattuk fel teljesen.

Korhatározó leletet csak a 3. és 6. árok, valamint a 4. gödör tartalmazott. Kihajló peremű, kézzel formált, réteges falú, rossz minőségű fazekak, kő és állatcsont volt bennük. Néhány edény-töredéket bekarcolással díszítettek. A legnagyobb valószínűséggel 8–9. századiak.

Munkatársak: Bózsa Anikó és Simon Bence régészek, Benyó Gergely ásatási technikus és Szöcs Péter térinformatikus.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

133. Gyöngyös, Gyöngyöspüspöki, Olajbanfőtt Szent János templom (KÖH 63508)

(Heves megye) Á, Kú

A régészeti szakfelügyelet keretein belül, 2013. december 3. és 6. között, az Olajbanfőtt Szent János templom körül zárt vízvezető csatorna kiásása során a munkagép 60 cm mélységben csontokat bolygatott meg a templom körítőfalának D-i oldalán. A területet kézi erővel megtisztítottuk, ezután egész koponya, valamint ettől kissé távolabb jobb oldali medence- és combcsont maradványai kerültek elő. Ezek után meg lehetett állapítani, hogy legalább kettő temetkezést találhatók a munkaterületen belül. Az árok Ny-i részén szórványosan volt még néhány csont, azonban a felület megtisztítása után nem rajzolódott ki sír. Egy korábban nem ismert templom körüli temető sírjait találtuk meg.

Az elhunytakat Ny–K-i tájolásban, hátán fekvő, nyújtott testhelyzetben temették el, keresztény temetkezési szokás szerint. Az 1. sír rendellenes temetkezés volt, mert a felnőtt személyt zsuporított pózban helyezték el a sírgödörben.

A sírgödörök formája nem rajzolódott ki a feltárás során. Egyik sem volt koporsós temetkezés, az elhunytak felét valamilyen szerves anyagba becsavarták, amelyre utalnak a felhúzott vállak, valamint a szorosan test mellett elhelyezkedő karok.

Kizárólag az 5. sírban került elő tárgyi leletanyag: 2 db S-végű bronz hajkarika, amely a 11. századra vagy a 12. század első harmadára keltezi a temetkezést. A többi sír korát nem lehetett meghatározni leletek hiányában. Stratigráfiailag Árpád-koriak és kora újkoriak is egyaránt lehetnek. A temetkezések relatív kronológiai sorrendjét figyelembe véve annyit megállapíthatunk, hogy a 12. század második felétől fiatalabbak.

A munkák a téli időszak miatt szüneteltek, 2014 márciusának végén folytatódott a beruházás. A kialakított nyílt vízvezető árok a templom DK-i részétől az ÉK-i részéig vezet. A DK-i részen kb. 70 cm mélységben csatlakozott a már korábban lefektetett zárt csatornaszakaszhoz, az ÉK-i részen pedig a felszínig hozták ki az árkot, tehát ebbe az irányba folyamatosan egyre sekélyebb volt. A nyílt szakasz elején a gépi földmunka csontokat bolygatott, amelyekről a megtisztítása után megállapítható volt, hogy egy gyermekhez tartoztak.

A gyermekváz szinte teljes mértékben a Rédei út útalapozási szintje alatt volt. A csigolyák között néhol az útalapozásból származó kavicsdarabok is voltak, ezért már a korábbi munka is érinthette a temetkezést, viszont csekély bolygatás érthette a sírt. Az elhunytat Ny–K-i tájolásban, hátán fekvő, nyújtott testhelyzetben temették el, keresztény temetkezési szokás szerint. A sírgödörök formája nem rajzolódott ki a feltárás során.

25 RKM 2012, 47., RKM 2013, 45.

Tárgyi leletanyagot nem tartalmaztak a sírok, a középkoron belül így nem tudjuk keltezni a temetkezést. A kora újkori eltemetés sem zárható ki. Az árok sekélyebb részein további régészeti jelenségek nem voltak.

Munkatársak: Bilicz Enikő és Bíró László régésztechnikusok.
TÓTH ZOLTÁN

**134. Györsövényház, Gárdonyi G. u. 47.,
Általános Iskola
(KÖH 1759)**

(Győr-Moson-Sopron megye) **Ő, A**

Régészeti megfigyelést végeztünk 2014. augusztus 28-án a településen, az általános iskola területén, ahol egy új épület alapozási munkálatai kezdődtek, nagyjából 150 m²-es területen. A földmunkával érintett területen korábban egy kisebb melléképület állt, ezen felül a mai iskola épületei részben egybeesnek a 17–18. századi jezsuita rendházzal, majd később a Fricke-kastéllyal is, emiatt a talaj erősen bolygatott, törmelékes volt.

A tervezett épület alapárkai kb. 50 cm szélesek, 140–190 cm mélyek voltak. A felső, a legtöbb helyen erősen bolygatott, törmelékes réteg alatt a sárgás, agyagos altalaj jelentkezett, de volt olyan szakasz is – elsősorban a K-i, ÉK-i részen –, ahol a törmelék réteg 2 m-es mélységben is megfigyelhető volt.

A megfigyelés során az alapárkokban összesen nyolc temetkezést észleltünk, melyek feltárását augusztus 29. és szeptember 5. között elvégeztük. Valamennyi sírgödör lekerekített sarkú, téglalap alakú, ÉNy–DK-i tájolású volt, melyekben a vázak nyújtott pózban, háton fekvő helyzetben helyezkedtek el. Az összes előkerült sír bolygatott volt, a legtöbb az árok ásása közben sérült meg. A viszonylag kevés kerámiaanyag alapján a sírok az avar időszak korai és középső szakaszára datálhatóak. Mellékletként előkerült vaskés, orsókarika, vascsat és gyöngyök. A sírok szabályos rendszerben, sírsorokban kerültek elő. A temető határai egyelőre nem ismertek, a beépítettség miatt további kiterjedése nem meghatározható. Minden bizonnyal ehhez a temetőhöz tartozik az akkor még ismeretlen korúnak meghatározott emberi váz is, melyet Szőke Béla 1950-es jelentésében közölt.

A területéről szórványként kevés atipikus őskori kerámiaanyagot gyűjtöttünk.

Munkatársak: Alács Attila, Dankó Judit, Fehér Alíz és Papp Szilveszter.

CZIGÁNY DÁVID

**135. Gyulaháza, Kossuth u. 45. (Béke Tsz)
(KÖH 47511)**

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **U**

A nyilvántartott régészeti lelőhelyen trágyatározó létesült. A beruházás által érintett területen 2014. szeptember 2–5. között Vizler Csaba kollégám több szondát is nyitott, hogy a lelőhely kiterjedését és rétegtanát meg lehessen határozni. Ekkor néhány régészeti objektum feltárásra került elő. A próbaszondák eredménye alapján a tározók és ülepítő medence helyét teljesen lehumusztuk, s az egybenyitott felületen 13 foltot dokumentáltunk és bontottunk ki. A jelenségek egy részéről bontáskor sem sikerült megállapítani, hogy régészeti, vagy esetleg természeti. A legtöbb objektumnak már csak az alsó részét, alját sikerült kibontanunk: 3., 4., 6., 7., 8., 9., 10. és 11.

Kevés leletanyag került ki a feltárt objektumokból, leszámítva az 1. sz. árkot, s a hozzá kapcsolódó 12. és 13. gödrök-

ból, ahonnan nagy mennyiségben került elő neolitikus kerámiaanyag. Az 1. árokban vonallal, bütykökkel díszített cserepeket, a 12. gödörben relatív nagy mennyiségben állatcsontot, a 13. gödörben pedig festett fekete sávokkal díszített kerámia-töredékeket találtunk. A 2. sz. gödör obszidián pengéje és néhány kézzel formált cseréptöredéke zárja a feltárás nem túl gazdag leletlistáját.

Ami az objektumok jellegét illeti, zömében gödröket tártunk fel, közülük a legérdekesebbnek az 1. sz. árokra ráasott 13. sz. bizonyult. Többségüknek, ahogyan már említettem, már csak az alját sikerült dokumentálni. Ezen kívül még egy árok-részlet (1. sz.), s egy földbemélyített házat(?) (10. sz.) tártunk fel.

A feltáráson részt vett: Vizler Csaba, Deák Rita (Járási Hivatal), Sipos Attila, Körösfői Zsolt és hat bontómunkás.

KÖRÖSFŐI ZSOLT

136. Gyulaj határa

(Tolna m.) **Ő, B, V, Lt?, Kö, Kú**

Március 12-én és 27-én terepbejárást végeztem a falutól É-ra, a gyulaji erdőben, a Pankai-ér mentén. Ennek során az alábbi lelőhelyeket érintettem:

Almás-dűlő (Nagy-Katonás 1. lh.) (KÖH 74801): Az erdő K-i oldalán, enyhén bevágódott dűlőt partjából mintegy 100 m hosszan, apró, jellegtelen őskori cserepeket gyűjtöttem, az út falából pedig kéttenyérnyi kelta oldaltöredéket szedtem ki.

Nagy-Katonás 2. lh. (KÖH 87959): A határ K-i szélén, a Pankai-érbe É felől torkolló ér Ny-i felén, egy tisztáson, vakondtúrásokból, özcsapásokból és a dűlőt nyomvonalából kevés középkori edénytöredéket gyűjtöttem, ami a középkori Biród falu helyét jelzi (templomát ld.: Pogány-templom).

Parlag (KÖH 87955): Egy régi adat szerint, az Óbiródi-halastó D-i oldalán kialakított 2–4 m magas, mesterséges partfalból őskori cserepek kerültek elő. A partfalat fű borítja, de egy vadcsapásból így is sikerült egy őskori (kelta?) töredéket gyűjtenem. A domb É-i részét 10–50 m szélességben elhordták a tó építések.

Pogány-templom (KÖH 87957): A gyulaji erdő DK-i sarkában, egy tisztás D-i sarka közelében, a dombtető D-i peremén, ritkás, 50–60 éves erdőben azonosítottam a középkori Biród falu templomát, amelyet rengeteg téglá és mészkőtöredék jelez a felszínen. Az épület törmeléke Ny–K-i irányban húzódik, a leomlott felmenő falak omladéka részben kirajzolja az alaprajzot, a hajó és a szentély belseje mélyedés formájában jelentkezik. Az épület kb. 20 m hosszú és 14 m széles, szentélye talán félköríves záródású. Embersontot nem találtam. A templom körül csak a DDNy-i oldalon, néhány kisebb, állatok által kikapott foltban találtunk középkori cserepeket. A faluhelyet ld. Nagy Katonás 2. lelőhelynél. Az épülettől É-ra húzódik egy ÉNy–DK irányú, kb. 1 m mélyre bevágódott, ma már nem használt, valószínűleg középkori eredetű mélyút.

K. NÉMETH ANDRÁS

Április 4-én terepbejárást végeztünk a gyulaji erdőben, valamint a falu DNY-i határában.

Kerekes-kút²⁶: Majth Zoltán, a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. dolgozója jelezte, hogy fagyűjtés közben középkori csere-

²⁶ A lelőhely nem szerepel a Közhiteles Nyilvántartásban.